

Hun overname van de PvdA is gelukt. Maar wanneer gaan Klaver, Rosenmöller en Duyvendak meer dan 50 zetels halen, zoals vroeger Drees en Den Uyl?

Posted on 30 juni 2026 by Roelof Bouwman

PRO, is dat eigenlijk geen rare naam voor een politieke partij?

Wouter de Winther, chef van de parlementaire redactie van *De Telegraaf*, maakte er onlangs bij *Vandaag Inside* een opmerking over. Natuurlijk, het zijn de eerste letters van Progressief Nederland en die naam is op 3 juni door de Raad van State officieel goedgekeurd. Maar, zei De Winther, we noemen de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie toch ook geen VOLK en het Christen-Democratisch Appèl toch ook geen CHRIST?

Daar zat wel wat in.

Bij nadere bestudering zijn er met PRO meer opvallende dingen aan de hand. Zo is PRO niet zomaar een fusiepartij, maar – en dat is tamelijk uniek in onze parlementaire geschiedenis – een fusiepartij van twee fusiepartijen. De PvdA ontstond immers in 1946 als voorzetting van de sociaaldemocratische SDAP, de vrijzinnig-democratische VDB en de links-protestantse CDU. GroenLinks was sinds 1990 de opvolger van de communistische CPN, de pacifistische PSP, de van oorsprong links-katholieke PPR en de progressief-christelijke EVP.

GroenLinks op de voorste rij

Er zijn nog meer zaken die in het oog springen.

Bij politieke fusies is het gebruikelijk dat – zeker in de eerste jaren – zorgvuldig rekening wordt gehouden met het electorale gewicht van de betrokken partijen. Bij wijze van voorbeeld: iedereen vond het vanzelfsprekend dat de eerste aanvoerders van het CDA – Dries van Agt en Ruud Lubbers – afkomstig waren uit de katholieke KVP. Die partij was immers veel groter dan de gereformeerde ARP en de hervormde CHU, de twee andere christendemocratische fusiepartners.

Hoe is dat bij PRO?

PvdA en GroenLinks waren tussen 1989 en 2021 tien keer elkaars concurrenten bij Tweede Kamerverkiezingen. Slechts bij één gelegenheid – de verkiezingen van 2017 – haalde GroenLinks meer Tweede Kamerzetels dan de PvdA.

Toch is GroenLinks letterlijk gezichtsbepalend bij PRO: niet alleen de politiek leider en fractievoorzitter in de Tweede Kamer Jesse Klaver is uit die partij afkomstig, maar ook diens strategisch adviseur (ex-inbreker Wijnand Duyvendak) en de fractievoorzitter in de Eerste Kamer (Paul Rosenmöller). 'Groenlinksificatie' dus, bij een fusiepartij waar rekenkundig beschouwd minstens zoveel voormalige PvdA'ers op de voorste rij zouden moeten zitten.

Eveneens saillant: hoewel fusiepartijen op de lange duur zelden een succes zijn, is het gangbaar dat ze in elk geval in de beginperiode bij de kiezers zichtbaar enthousiasme weten los te maken.

Maar bij PRO valt dat zwaar tegen.

Neem de Tweede Kamerverkiezingen van 2025. Die liepen uit op een gevoelig pak slaag voor de partijen die het kabinet-Schoof mogelijk hadden gemaakt: samen verloren PVV, VVD, NSC en BBB maar liefst 36 zetels. Minstens zo uitzonderlijk: de grootste oppositiepartij GroenLinks-PvdA, zoals PRO toen nog heette, wist van dat echec op geen enkele wijze te profiteren en hoorde – erger nog – zelf ook bij de verliezers (min vijf zetels).

De bizarre electorale afgang werd vreemd genoeg niet door de partij geëvalueerd. Wel ging lijsttrekker Frans Timmermans ervantussen, hoewel hij eerder plechtig had beloofd ook bij een verkiezingsnederlaag in Den Haag te zullen blijven.

Kiezersbedrog

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart hoorde PRO opnieuw bij de verliezers. Ruim tweehonderd raadszetels gingen verloren en het landelijke stemmenpercentage (inclusief de scores in gemeenten waar PvdA en GroenLinks nog zelfstandig meededen) zakte van 17,78 naar 14,57 procent. Jesse Klaver riep heel hard dat de uitslag een enorme overwinning was en werd door niemand in zijn partij – en ook maar door heel weinig Haagse verslaggevers – openlijk gecorrigeerd. Het PRO-sprookje mag kennelijk onder geen beding worden verstoord.

In het kielzog van Frans Timmermans is inmiddels ook Esmah Lahlah, de nummer twee op de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer, uit Den Haag vertrokken: ze greep, na een aantal mislukte sollicitaties, de kans om PRO-wethouder te worden in Amsterdam.

'Kiezersbedrog' heette dat in de hoogtijdagen van Willem Drees en Joop den Uyl, toen de PvdA nog regelmatig meer dan vijftig Tweede Kamerzetels haalde. Wim Kok kwam in 1998 nog ruim voorbij de veertig. Wat een verschil met de 25 zetels die Maurice de Hond vorige week peilde voor de partij van Klaver, Rosenmöller en Duyvendak.

Maar laten we dat gauw vergeten en nogmaals benadrukken dat PRO een doorslaand succes is.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u (weer) mee?*** *Hartelijk dank!*